**Проф. А.В. Магльований,
доц. В.С. Гриновець**

Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького

Музеї Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Формування університетської медичної освіти пройшло значний шлях становлення. В залежності від рівня розвитку суспільства визначалося і ставлення до медицини як галузі. Медична галузь із наростаючими потребами у кваліфікованих медичних кадрах, із належними накопиченнями знань про людину, хвороби, їх перебіг та засоби і методики лікування потребували певної уніфікації і створення стандартів. Це і спричинило до формування медичних університетських шкіл, як і інших університетських галузевих шкіл по всьому світі. Львівська університетська медична школа започаткована у 1661 році зі створення Львівського університету, при створенні якого був передбачений медичний факультет [1, 2].

Подальша доля створення та становлення університетської медичної науки визначалася різними обставинами. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (ЛНМУ) є продовженням університетської медичної школи, яка, зважаючи на історичні обставини, з різними впливами існує на сьогоднішній день в Україні у Львові. Віддзеркалення шляху, пройденого крізь сторіччя львівською університетською медичною школою відображено у музеях, які існують у ЛНМУ. Розглядаючи музейну спадщину ЛНМУ, необхідно відзначити, що комплекс будівель, у яких розташовані приміщення базових неклінічних і профільних клінічних кафедр, були сплановані для медичних університетів за існуючими на той час європейськими стандартами, починаючи ще від XVIII сторіччя до першої половини XX сторіччя, і творять відомий у світі єдиний медичний комплекс ЛНМУ. Музейні експозиції, у яких зібрані і представлені матеріали про розвиток медичної університетської науки, розвиток медици-

ни в Галичині, спадщина відомих медиків, розвиток медичних спеціальностей відображені у таких музеях ЛНМУ [3].

Музей хвороб людини Інституту клінічної патології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Музей хвороб людини Інституту клінічної патології у Львові було засновано 1896 року і фонди його поповнюються вже понад 100 років. Фундатором Музею був професор О.Обжут (завідувач кафедри у 1896—1910 рр.).

Нині Музей складається з п'яти відділів.

1. Експозиція макропрепаратів — понад 2400 одиниць зберігання.
2. Протоколи розтинів (автопсій) — 86567 протоколів від 1896 року до 2012 року.
3. Колекція патогістологічних препаратів в кількості 15 000 одиниць.
4. Колекція рисунків макро- та мікроскопічних патоморфологічних препаратів — біля п'яти тисяч.
5. Бібліотека, яка містить підручники з патологічної анатомії, наукові часописи, монографії з середини 18 сторіччя.

Керівники кафедри впродовж більше ста років, кожен з різним ступенем інтересу до поповнення музею, робили кроки до його збереження (З. Дмоховський, 1910—1918; В. Новіцкі, 1920—1941; М.В. Войно-Ясенецький, 1945—1952; Є.І. Пальчевський, 1952—1966; Д.Д. Зербіно, 1966—2000; Ю.О. Поспішіль, — з 2000 р.). Багато років поспіль Музеєм опікувалась доцент А.Ю. Рудницька.

Велике значення для Університету і Інституту клінічної патології має Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 року № 665-р, підписана Міністром І.О. Вакарчуком, яка підтверджує, що «Колекції та архів протоколів автопсій Музею хвороб

Рис. 1. Музей хвороб людини ЛНМУ ім. Данила Галицького

Рис. 2. Анатомічний музей Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

людини Інституту клінічної патології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького Міністерства охорони здоров'я України» внесено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання (рис. 1.) [3].

Анатомічний музей Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького — це одна з найстаріших музейних анатомічних збірок в Україні. Розташований в анатомічно-морфологічному корпусі у Львові на вул. Пекарській 52, в автентичних аудиторіях, спланованих у XIX сторіччі. Анатомічний музей заснований 1894 р. при кафедрі нормальної анатомії університету професором Генриком Кадієм. З вдячності до творців та увічнення їхніх напрацювань у музеї експонуються для пізнання та з навчальною метою більше сотні раритетних препаратів музею з-поміж 2000 унікальних експонатів, наявних у фондах музею. У сьогочасному музеї відбувається навчання студентів усіх факультетів та проводяться екскурсії у трьох музейних залах, автентичній лекційній аудиторії — «Анатомічному театрі», бібліотеці з періодикою XIX століття, X-променевій лабораторії, наукових, навчальних та дослідницьких приміщеннях площею 1750 м² (рис.2.) [5].

Народний музей історії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького — створений у 1974 р., у 1987 році Міністерством культури УРСР Музеєві історії Львівського медичного інституту присвоєне звання «народного». Розташований у Львові на вул. Кармелюка, 3 — у будинку, де до 1943 року проживав професор Львівського медичного інституту Мар'ян Панчишин. Збірка нараховує 2814 одиниць збереження. Відвідувачам музею надається можливість ознайомитись із постійно діючими виставками:

I. Львівський медичний університет: минуле і сучасне, який складається з розділів, що висвітлюють періоди перебування Львова у складі різних державних утворень:

1) Австро-Угорський період: — медичний факультет Йозефінського університету (1784—1805 рр.); — медико-хірургічний інститут Францискансько-го університету (1817—1875 рр.);

— фармацевтичний відділ філософського факультету Львівського університету (1854—1918 рр.);

— медичний факультет Львівського університету (1894—1918 рр.);

2) Польський період:

— медичний факультет університету Яна Казимира у Львові;

3) Німецький період:

— Львівський державний медичний інститут (1941—1942 рр.);

— Державні медичні фахові курси (1942—1943 рр.);

— Державні медико-природничі фахові курси (1943—1944 рр.);

4) Радянський період:

— Львівський державний медичний інститут (1939—1941 рр.);

— Львівський державний медичний інститут (1944—1984 рр.);

— Львівський державний медичний інститут ордену Дружби народів.

— (1984—1991рр.);

5) Сучасна Українська держава:

— Львівський державний медичний інститут (1991—1996 рр.);

— Львівський державний медичний університет (1996—1998 рр.);

— Львівський державний медичний університет імені Данила Галицького(1998-2003 рр.);

— Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького з 2003 року;

II. Виставка медичного інструментарію кінця XIX — початку XX ст.

III. Виставка давньої медичної літератури.

IV. Виставка нагород професорсько-викладацького складу університету часів II Світової війни.

V. Медики Галичини — учасники української визвольної боротьби.

VI. Історія Українського таємного університету у Львові [3].

У цьому ж приміщенні розміщений **Музей історії медицини Галичини імені Мар'яна Панчишина**. Урочисте відкриття Музею відбулося у серпні 1990 р., під час роботи у Львові Світової Федерації Українських

Рис. 3. Інтер'єр кімнати професора Панчишина. Народний музей історії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Музей історії медицини Галичини імені Мар'яна Панчишина

Лікарських Товариств. Площа — 180 м². Фонди Музею налічують 1523 одиниці збереження. Це особисті речі і світлина відомих медиків Галичини, медичний інструментарій. Основні експозиційні розділи:

— Меморіальна кімната професора Мар'яна Панчишина, присвячена висвітленню життя і творчості видатного лікаря, громадського діяча і патріота.

— Українське лікарське товариство з 1910 р. і до наших днів.

— Шпиталь ім. Митрополита Андрея Шептицького «Народна лікарня», де висвітлюється історія організації українського медичного закладу, підготовка українських медичних кадрів в умовах Австро-Угорщини та Польської Республіки.

У музеї представлені такі експозиції:

— Медики Галичини — учасники визвольної боротьби України та репресовані медики;

— Український таємний університет у Львові — змагання за національну освіту;

— Виставка лікарського інструментарію початку XX ст. (рис. 3.) [3].

Музей стоматології ЛНМУ імені Данила Галицького — це один із небагатьох профільних медичних університетських музеїв в Україні. Розташований у Стоматологічному медичному центрі ЛНМУ імені Данила Галицького (м. Львів, вул. Пекарська, 69в). Метою діяльності музею є просвітницька робота, презентація історії становлення Львівської університетської стоматологічної школи (від 1828 р.), висвітлення шляхом презентації на стендах та експозиції шляхів розвитку української та світової стоматології від минулого до сучасного стану.

У музеї є можливість оглянути стоматологічний інструментарій кінця XIX — початку XX ст. Виставлена експозиція механічних та електромеханічних

Рис. 4. Експонат — вулканізатор для виготовлення знімних протезів XIX ст. Музей стоматології ЛНМУ імені Данила Галицького

бормашин та різновиди стоматологічних крісел, приладів та інструментарію початку XX ст. Окремо представлені зразки освітніх документів зі спеціальності першої та другої половини XX ст. і взірці стоматологічного мистецтва — знімні та неповні знімні протези XIX—XX ст. Відвідувачі музею можуть оглянути портрети видатних професорів-стоматологів Львівського медінституту, відомих в Україні і за її межами, збірку книг та підручників, присвячених різним етапам європейської та львівської стоматології XIX—XX ст. В центрі експозиції — ікона Святої Аполонії, заступниці стоматологів [3, 4].

У роботі представлено короткий огляд експозицій музеїв Львівського національного медичного університету, які сформовані впродовж значного часового проміжку і відображають різні етапи процесу формування медичної університетської науки у Львові. Багато поколінь професорів та науковців доклалися до становлення та розбудови університетської історичної спадщини, що відображена в експозиціях музеїв спочатку у Львівському державному медичному інституті, згодом у Львівському національному медичному університеті.

Список використаної літератури

1. Магльований А.В., Гриновець В.С., Бумащенко В.В. Мало-відомі сторінки історії медичного факультету Львівського університету (1661—1773) // Практична медицина. — 2004. — №2 (том X). — С.128—131.
2. Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка в 2 т. Т.1:А-К. — Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 716 с.
3. Зіменковський Б.С. Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького — 230. Історичне ювілейне видання / Б.С. Зіменковський, М.Р. Гжегоцький, А.В. Магльований, О.Д. Луцик, В.С. Гриновець, А.Г. Гриновець — Київ, ТОВ «Логос Україна», 2014. — 295 с.
4. Гриновець В.С. Музей стоматології запрошує / Alma Mater. — 2012. — №11 (284). — С. 10.
5. Зіменковський Б., Матешук-Вацеба Л., Підвальна У., Кордис Б. Анатомічний музей Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. 2020.

Музеи Львовского национального медицинского университета имени Данила Галицкого

Проф. А.В. Магльованый, доц. В.С. Гриновец

Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого

В работе представлен обзор музеев Львовского национального медицинского университета имени Данила Галицкого, которые сформировались на протяжении существования медицинской университетской школы во Львове. Многие поколения профессоров и ученых приложили усилия к становлению и развитию университетского исторического наследия, что отразилось в экспозициях музеев Львовского государственного медицинского института.

Ключевые слова: музеи Львовского национального медицинского университета имени Данила Галицкого, история медицины, музеи медицины.

Museums of Danylo Halytskyi Lviv National Medical University

Prof. A.V. Maglevanyy, PH.D. V.S. Hrynovets

Lviv National Medical University named by Danylo Halytsky

The paper presents an overview of the museums of the Lviv National Medical University named after Danylo Halytsky, which were formed during the existence of the Medical University School in Lviv. Many generations of professors and scientists have contributed to the formation and development of the university's historical heritage reflected in the expositions of museums at the Lviv State Medical Institute.

Key Words: museums of Lviv National Medical University named after Danylo Halytsky, history of medicine, museums of medicine.

Контактна інформація: Магльований Анатолій Васильович — доктор біологічних наук, професор, Академік НАН ВО України, ЛНМУ ім.Данила Галицького вул.Пекарська 69, м. Львів, Україна 79010, тел. +032-275-77-02

Стаття надійшла 03.11.2020 р.